

Maasheggen

STAND VAN ZAKEN JAARPLAN 2023

juli 2023

TUSSENTIJDSE RAPPORTAGE JAARPLAN 2023 MAASHEGGEN UNESCO

In het voorjaar van 2023 is het concept van Mens en landschap sterker vervlochten, een nieuw perspectief op de ontwikkeling van het UNESCO-gebied De Maasheggen, voorgelegd aan de stuurgroep. Op dit moment worden de laatste punten op de i gezet, zodat het ambitiesdocument in het najaar kan worden gepresenteerd aan de raadsleden van de gemeente Land van Cuijk. In het ambitiesdocument ligt de nadruk op hechten en vervlechten. Met 'hechten' wordt het vergroten van de betrokkenheid van huidige en potentiële gebiedspartijen en van bewoners en bezoekers bedoeld. 'Vervlechten' zien wij als het slim combineren van oplossingen voor de opgaves die op Maasheggen UNESCO afkomen, maar ook als het versterken van de samenwerking met partners in én buiten het Maasheggengebied.

De, door de stuurgroep unaniem onderschreven, uitgangspunten van het nieuwe ambitiesdocument hebben de basis gevormd voor het jaarplan 2023.

In september leveren BIGgroup en bureau Verbeek het document Het landschap als gids op. Zij hebben, op verzoek van het programmateam, het ambitiesdocument vertaald naar inspirerende en richtinggevende beelden. Zij hebben dat gedaan met een integrale, landschappelijke blik. Het landschap als gids kan daarmee ook een onderlegger zijn voor de verschillende (omgevings)visies die op dit moment door de gemeente Land van Cuijk worden opgesteld.

In dit tussentijdse verslag maken we de stand van zaken per juli 2023 op: wat is er al gebeurd, wat is ontwikkeling en wat staat nog op de planning?

Foto: Lars van Peij – Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

PROJECTEN 2023: BIOSFEER

Ook in 2023 worden tal van projecten uitgevoerd. De uitvoering ligt meestal bij één of meer van de betrokken gebiedspartijen.

Onderstaand een overzicht van stand van zaken van de in het jaarplan 2023 genoemde plannen.

NATUUR EN LANDSCHAP

Realisatie Ambitiekaart Maasheggen

trekker: Staatsbosbeheer

Steeds meer terreinbeheerders, overheden, particuliere eigenaren, agrariërs en andere initiatiefnemers zijn overtuigd geraakt van de noodzaak en het belang van het aanleggen van nieuwe natuur in De Maasheggen. Er is al veel gerealiseerd in De Maasheggen, maar er blijft ook nog veel te wensen over. Zo is het streven om de natuurkerngebieden (Oeffelter Meent, Loerangel, Cultuurhistorisch Monument, Vortumse en Groeningse Bergjes) af te ronden door er natuur te ontwikkelen. Echter het besluit van GS van Noord-Brabant om voorlopig geen subsidie meer

beschikbaar te stellen voor de realisatie van het (provinciaal) Natuurnetwerk Brabant, heeft tot gevolg dat de realisatie van de Ambitiekaart Maasheggen in gevaar komt en daarmee de coregebieden van het UNESCO-landschap niet kunnen worden afgerond.

Staatsbosbeheer heeft de door haar verworven percelen in de Oeffelter Meent ingericht. Daarbij springen met name de poelen voor de kamsalamander in het oog.

Opstellen kansenkaart Maasheggen

trekker: Staatsbosbeheer

Het cultuurhistorisch heggenpatroon in De Maasheggen moet zoveel mogelijk behouden blijven én waar mogelijk worden versterkt. Via verschillende plannen zijn in 2009, 2015 en 2019 vergunningen verstrekt voor de aanleg van nieuwe Maasheggen. In de eerste helft van 2023 is verdergegaan met de aanplant van deze heggen.

In de tweede helft van 2023 wordt een nieuwe kansenkaart opgeleverd. De kansenkaart sluit aan op de kaart die wordt gemaakt voor het project 'Ruimte voor de Rivier Oeffelt'

Kraaijbergse Plassen

trekker: Brabants Landschap

Waterschap Aa en Maas heeft een definitief planontwerp gereed om een natuurvriendelijke oever te realiseren langs de Tochtsloot. Na overleg met grondeigenaren en de benodigde procedures vindt de uitvoering in 2024 plaats.

Project Sleedoornpage

trekker: gemeente Land van Cuijk

Het gebied rond de Kraaijbergse Plassen is de enige vindplaats van de sleedoornpage in Brabant. Samen met Brabants Landschap en de Vlinderstichting is een projectplan geschreven om voor deze prioritaire soort verbindingen te maken naar Keent en naar het overige Maasheggengebied. Bij provincie Noord-Brabant is een subsidieaanvraag gedaan om uitvoering te kunnen geven aan het projectplan. De aanvraag is helaas, vanwege het eerdergenoemde beperkte subsidieplafond, afgewezen. Brabants Landschap gaat samen met partners kijken wat wel al kan en of op een andere wijze toch financiering kan worden gevonden.

Poelenproject

trekker: Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC)

In september start VNC met de aanleg van 18 poelen in het Maasheggengebied. De grondeigenaren zijn akkoord, de vergunning is binnen en de aannemer staat klaar.

Verder staat voor nog zo'n 11 tot 15 poelen het wegwerken van achterstallig onderhoud op het programma.

BEHEER MAASHEGGEN

Werkoverleg Beheer

trekker: Staatsbosbeheer ism programmamateam

In het Werkoverleg Beheer komen vertegenwoordigers van de gemeente Land van Cuijk, waterschap Aa en Maas, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, VNC, Collectief Deltaplan Landschap, SlaBox, ANV, ZLTO en particuliere terreinbeheerders samen om ervaringen over het beheer van het Maasheggengebied te delen en nieuwe projecten te initiëren.

Voor een goed beheer van De Maasheggen is het belangrijk om meer samen te werken én meer af te stemmen om zo efficiënter te werk te kunnen gaan, de kwaliteit te verbeteren en vooral ook om het samen leuker te maken. Belangrijk is dat beheerders met elkaar in gesprek blijven en dat ze, in overleg met elkaar, sturen op beheer, kennis delen en elkaar van advies voorzien. Het is noodzakelijk om afspraken te maken over bijvoorbeeld onderhoud, aanplant, vlechten, aansturing van aannemers, bestrijding van ziektes en afvoeren van snoeiafval.

Het Werkoverleg Beheer draagt bij aan een beter beheer en een grotere gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het Maasheggengebied. In 2023 komt het Werkoverleg Beheer vier keer per jaar bijeen. Tijdens veldexcursies wordt kennis uitgewisseld en er zijn diverse gezamenlijke projecten geïnitieerd, zoals kennisclub essentaksterfte, bomenbeheer Maasheggen, bestrijding bacterievuur, herstelplan Maasheggen, exotenbestrijding, herstel oude hegreligten, afvoer snoeiafval en realisatie doorkijkjes.

Samenwerking in beheer (BOOM)

trekker: Staatsbosbeheer

Alle partners in het Werkoverleg Beheer hebben hun landschapselementen in het gebied gedetailleerd vastgelegd in BOOM. Gelijktijdig worden er onderhoudsmaatregelen aan gekoppeld en, voor zover mogelijk, ook ingepland. Op die manier is voortdurend inzichtelijk hoe het staat met het beheer en het onderhoud van De Maasheggen. Daarnaast zou de informatie uit BOOM input moeten kunnen zijn voor wetenschappelijk onderzoek.

Het streven is om in 2023 alle landschapselementen – gebiedsdekkend dus – in het systeem te krijgen. Het gebruik van BOOM zit bij alle partners nog in een gewenningsfase. Zo blijven veel mogelijkheden voor het maken van de planning van werkzaamheden, aansturing van aannemers, het verwerken van gegevens over ziekten en plagen of de verantwoording richting subsidieverstrekkingen nog onbenut.

Het idee is om in 2023 het beheer te gaan organiseren via een 'beheercoördinator'. Aan de beheercoördinator wordt onder meer gevraagd om centraal aanspreekpunt te zijn voor vragen over het beheer en, waar nodig, voor concrete antwoorden partners in te schakelen. Aan de coördinator wordt ook gevraagd om ervoor te zorgen dat het programma BOOM 'gebiedsdekkend' gevuld is, nieuwe partners te werven en gebruikers van het programma BOOM te ondersteunen bij het vullen van de 'velden' of het aanbrengen van mutaties.

Bomenbeheer

trekker: Staatsbosbeheer

Vanuit het Werkoeverleg Beheer is in 2023 een 'kennisclub bomenbeheer' (gemeente, Staatsbosbeheer, VNC, SlaBox, een bomenspecialist) gevormd die al tweemaal bijeen is geweest. Directe aanleiding voor deze kennisclub was de 'essentaksterfte', maar inmiddels is de ambitie verbreed en wil de club zich ook een mening vormen over aanplant (soortkeuze en locatie), beheer en onderhoud en het omgaan met ziekten en plagen.

Bestrijding bacterievuur

trekker: SlaBox

SlaBox is in 2023 wederom aan de slag gegaan om, in opdracht van Staatsbosbeheer, bacterievuur te bestrijden. De werkzaamheden worden vastgelegd in BOOM. Voor het eerst is aan alle grondeigenaren in de

Maasheggen informatie over 'bacterievuur' toegestuurd en is hen hulp aangeboden bij de herkenning en de bestrijding ervan.

Herstelplan De Maasheggen

trekker: gemeente Land van Cuijk

De gemeente Land van Cuijk herstelt ook in 2023 heggen langs wegen en paden. Hierbij wordt rekening gehouden met de instandhouding en realisatie van gewenste 'doorkijkjes'. De werkzaamheden aan de bomen zijn inmiddels afgerond.

Verder is het belangrijk dat meidoorns in het groeiseizoen worden vrijgehouden van overwoekeraars. In het voorjaar is dit handmatig gebeurd. In het najaar volgt nog een machinale ronde voor het verwijderen van overwoekeraars en een ronde voor de inboet van de Maasheggen.

Exotenbestrijding

trekker: gemeente Land van Cuijk

Op verschillende plekken in het gebied, onder meer langs watergangen, manifesteert zich de Japanse duizendknoop. Het is van belang om zowel verdere verspreiding te voorkomen als te zoeken naar mogelijkheden om de bestaande haarden terug te dringen. De Japanse duizendknoop en de reuzeberenklauw worden momenteel op gemeentegrond effectief bestreden. Er wordt gewerkt aan een beheerplan invasieve soorten.

LANDBOUW

Project doorgangen en inritten

trekker: ZLTO

In 2022 is het project 'doorgangen en inritten' afgesloten. Helaas is hier in 2023 (nog) geen vervolg aan gegeven.

Project Kavelruil

trekker: Staatsbosbeheer

Ondanks de subsidiestop voor de realisatie van het provinciaal Natuurnetwerk Brabant, worden via kavelruil wel nog steeds gronden verworven en vrijgeruild, zowel voor partners die natuur willen ontwikkelen en als voor agrariërs die de verkaveling willen verbeteren. Er zijn in 2023 drie kleine aktes gepasseerd met een totale oppervlakte van circa 10 hectare. Daarnaast is er een akkoord over enkele andere ruilingen, samen circa 55 hectare groot.

Agrarische Natuurbeheer

trekker: Collectief Deltaplan Landschap

Meer kruiden, meer heggen, meer soorten vogels en tweemaal zoveel vogelkokers. Het zijn de resultaten van wat het Collectief Deltaplan Landschap recentelijk in De Maasheggen heeft gedaan. Het Collectief is een groep van zo'n veertig enthousiaste boeren en andere deelnemers die zich dagelijks inzetten voor meer biodiversiteit in De Maasheggen.

Meer kruiden

Collectief Deltaplan Landschap legt onder meer kruidenrijke stroken aan langs weides. Als bijvoorbeeld blijkt dat op een bepaalde plek in het gras minder soorten voorkomen dan het collectief zou willen, dan wordt een goed doorwortelde kruidenmat ingezaaid. Om te voorkomen dat het gras te dominant wordt keren de leden van het collectief eerst de grasmat om en zaaien ze vervolgens de inheemse kruiden in. Die aanpak is succesvol gebleken, want met deze methode is al op veel locaties in De Maasheggen, in totaal vijf hectare, gezorgd voor veel kruiden. Op deze kruiden komen weer tal van insecten en vogels af. Ook werken in tijden van droogte de kruiden als een spons en kunnen ze wekenlang het water vasthouden.

Meer heggen

Het Maasheggenlandschap is bovendien verrijkt met nieuwe lengtes heggen. In de afgelopen twee jaar is 3 kilometer meidoornhaag geplant op locaties waar vroeger ook heggen hebben gestaan. Dankzij de plantacties van het collectief zijn vaak eeuwenoude heggenpatronen in ere hersteld. De gaten die door de jaren heen in de heggen zijn ontstaan zijn grotendeels (1 kilometer) weer opgevuld met autochtone meidoorn. Een meer aaneengesloten netwerk maakt het landschap van De Maasheggen niet alleen mooier, maar de doorlopende verbindingen tussen heggen zijn ook van belang voor onder meer dassen, wezels, marters en vogels.

Kaart: Lars van Peij – Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

Meer soorten vogels

In 2018 heeft een aantal boeren de Maasheggenvogelakker bedacht, een nieuwe manier om meer biodiversiteit te krijgen. Het is een akker met luzerne en een strook waar vogels graag schuilen en eten vinden.

De vogelakkers blijken een walhalla te zijn voor vele vogelsoorten. Op deze vogelakkers wordt ook al twee jaar geteld door tellers van SOVON. Een van hen meldde dat hij nog nooit in zijn leven zoveel ringmussen heeft gezien als op de vogelakker in Beugen. De aantrekkingskracht van de vogelakkers op vogels gaat verder: elk jaar ontdekken vele mussen, vinken, gorzen en andere kleine en grote vogelsoorten de akkers. Vooral de veelheid aan soorten die ervan profiteren valt op. Zelfs patrijzen kun je op de akkers aantreffen.

Tweemaal zoveel vogelakkers

De leden van het collectief zijn druk bezig met het zetten van volgende stappen. Het aantal vogelakkers is ten opzichte van vorig jaar verdubbeld. Dat gaat ongetwijfeld ook betekenen dat er nog meer vogels en soorten naar het gebied komen.

Nieuw akkercomplex

De zomertortel heeft het zwaar in Nederland. Deze schuwe vogel broedt nog dapper met een paar koppeltjes in De Maasheggen maar mist de voor hen noodzakelijke graanakkers. Daarom is nu in Sint Agatha en Vierlingsbeek een akkercomplex in aanleg met een mozaïek van vogelakkers, wintervoedselvelden en graanakkers met een verlengde graanstoppel. Daarmee zal naar verwachting niet alleen de biodiversiteit een flinke boost krijgen, maar kan zo hopelijk ook de zomertortel een zetje in de rug worden gegeven

WATER

Natuurvriendelijke oevers

trekker: Waterschap Aa en Maas

Waterschap Aa en Maas gaat in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) natuurvriendelijke oevers in de Virdsche Graaf, de Viltsche Graaf en de Sambeekse Uitwatering aanleggen. Voor al deze opgaven vindt in 2023 een verkenning plaats.

Beekherstel Sint Jansbeek

trekker: waterschap Aa en Maas

Het waterschap gaat de 8 kilometer lange Sint Jansbeek ontwikkelen tot een natuurlijke en robuuste beek. Het projectplan is vastgesteld en ter inzage gelegd. Uitvoering van de maatregelen is voorzien in het najaar van 2023.

Projectaanpak Oeffeltse Raam

trekker: waterschap Aa en Maas

Eind 2022 is gestart met de aanleg van een waterberging en de herinrichting van de Oeffeltse Raam. In een bouwteam worden de inlaatgemalen verder uitgewerkt tot een uitvoeringsontwerp. De werkzaamheden lopen naar verwachting tot september 2023.

KRW-projecten Vिल्tsche Graaf, Virdsche Graaf en Boxmeers Veld

trekker: Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat wil de ecologische kwaliteit van het water van de Vिल्tsche Graaf, het Boxmeers Velden de Virdsche Graaf verbeteren. De door Rijkswaterstaat voorgestelde maatregelen vloeien voort uit de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). Deze richtlijn bepaalt onder meer dat het water een goed leefgebied moet vormen voor de planten en dieren die er thuishoren.

In 2022 is het voorontwerp gemaakt. In 2023 wordt besloten voor welke trajecten een definitief ontwerp wordt opgesteld. Hiervoor hebben al vele overleggen met en nadere studies van (geo)hydrologen plaatsgevonden.

Rivierverruiming Oeffelt

trekker: provincie Noord-Brabant

In het Maasheggengebied hebben het Rijk en de regio afspraken gemaakt over hoe de Maas gelijktijdig veiliger én mooier kan worden gemaakt. Bij Oeffelt wordt de 'flessenhals' in de Maas aangepakt. Na een lange tijd van stilte, is het inrichtingsplan inmiddels gereed. Dit plan ligt medio 2023 voor bij het bestuurlijk overleg.

Gekoppeld aan dit plan is de aanplant nieuwe Maasheggen in het omliggende gebied. Met deze aanplant worden de heggen gecompenseerd, die door de ingreep verloren gaan en waardoor het dassenleefgebied wordt aangetast. In de 2^e helft van 2023 krijgt dit 'compensatieplan' zijn beslag.

Presentatie Kenneth Rijdsdijk tijdens de Biodiversiteitsdag

PROJECTEN 2023: MENS

PARTICIPATIE

Project Monitoring Biodiversiteit

trekker: Staatsbosbeheer en IVN

In de zomer van 2022 is, op initiatief van Staatsbosbeheer, Brabants Landschap en vijf kennisorganisaties (RAVON, FLORON, Vlinderstichting, Dassenwerkgroep en SOVON), gestart met het opleiden van vrijwilligers die in de komende jaren regelmatig dieren en planten in het Maasheggengebied gaan tellen.

De tellingen moeten inzicht geven in hoe de flora en fauna in het Maasheggengebied zich ontwikkelt, maar ook hoe planten en dieren reageren op de verschillende vormen van beheer en wat de gevolgen zijn van de keuze voor een meer natuurvriendelijke landbouw.

Onder regie van FLORON wordt onderzoek gedaan naar de wilde plantensoorten in De Maasheggen. In het afgelopen jaar zijn twee velddagen georganiseerd en is uitvoerig geoefend met de telmethode. Daarnaast is uitleg gegeven over de verschillende grassoorten die in het gebied voorkomen.

RAVON doet onderzoek naar de reptielen, amfibieën en de vissen. Ook RAVON is met de telvrijwilligers het veld in geweest en de eerste monitoring is gestart.

SOVON heeft afgelopen jaar twaalf inventariseerders van broedvogels in De Maasheggen opgeleid. Zij zijn inmiddels gecertificeerd. Als onderdeel van de opleiding hebben zij, en nog acht andere vrijwilligers, een aantal excursies in het gebied gedaan. De meer ervaren vogelaars inventariseren al broedvogels in twee gebieden in de Vortumse en Groeningse Bergjes en op het landgoed Limosa. De Vlinderstichting heeft eerder dit jaar een cursusavond georganiseerd voor vijftien vrijwilligers. De Vlinderstichting heeft vijf telroutes uitgezet; op twee van die routes wordt inmiddels ook al geteld. Later dit jaar, waarschijnlijk eind november, wordt weer een gezamenlijke bijeenkomst voor alle telvrijwilligers georganiseerd.

Voor de aquatische flora en fauna in de Kraaijenbergse Plassen wordt een apart monitoringsproject opgestart. Brabants Landschap gaat die kar trekken.

Streekproducten Smaak van de Maasheggen

trekker: programmamateam

In de afgelopen maanden is, mede dankzij een bijdrage van de Regiodeal, de samenwerking van producenten van Maasheggenproducten nieuw leven geblazen.

Wat is er gebeurd?

- 2 nieuwe leden (bakker Fijnebol en De Brembroeken) hebben zich aangemeld voor het samenwerkingsverband Smaak van de Maasheggen. Daarentegen is de Cuijke Brouwbrigade afgehaakt. Het totale aantal deelnemers komt daarmee op 9;
- samen met een van de deelnemers is een marketingcommunicatieplan gemaakt, met een heldere beschrijving van doelgroepen, kernboodschappen en in te zetten middelen;
- Di-visie heeft de huisstijl van Smaak van de Maasheggen vernieuwd. De huisstijl is voorgelegd aan de deelnemers en door hen enthousiast ontvangen. Bij de huisstijl past een beeldtaal waarvoor een eerste fotoshoot heeft plaatsgevonden;
- Di-visie heeft op basis van de nieuwe huisstijl ook een advertentielijntje ontwikkeld;

PROEF HET LEKKER ZELF

SMAAK VAN DE MAASHEGGEN

Maasheggen
UNESCO
Man & Biosphere

altijd beperkt beschikbaar

Heerlijke streekproducten uit het UNESCO-gebied De Maasheggen
Maasheggengin - Gouden Hiep tripel - Maasheggenbier blond - Maasheggen Kruidenthe
Appel-perenstroop - Brood - Maasheggensiroop - Maasheggenfruitsap - Honing

Bekijk de lijst met verkooppunten op smaakvandemaasheggen.nl

Smaak van de Maasheggen®
Oersmaken uit een eeuwenoud landschap

- samen met de deelnemers zijn de Maasheggenpakketten opnieuw vormgegeven. Sindsdien worden 5 pakketten aangeboden (in plaats van 4), met een ontbijtpakket als thematische toevoeging. Van de pakketten zijn foto's gemaakt die op de website worden geplaatst;
- Smaak van de Maasheggen is voortaan bereikbaar via www.smaakvandemaasheggen.nl. De webpagina is aangepast. Cybox gaat in de zomer de website aanpassen aan de actualiteit van dat moment;
- In samenspraak met de ondernemers is besloten af te zien van een webshop in de meeste uitgebreide vorm. Het verzenden van de pakketten is te duur en te arbeidsintensief. Bovendien is het de vraag of steeds op alle momenten de producten die op de pakketfoto's staan afgebeeld kunnen worden geleverd; sommige producten zijn beperkt voorradig;
- Het aantal fysieke verkooppunten van de pakketten wordt in 2023 uitgebreid naar minimaal 5;
- tijdens het NK Maasheggenvlechten en de Maasheggenmarkt hebben de deelnemers aan de Smaak van de Maasheggen het publiek van hun Maasheggenproducten laten proeven. Daarnaast worden regelmatig proeverijen van Maasheggenproducten plaats, meestal als onderdeel van een breder programma (Biodiversiteitsdag op 22 mei en netwerkdag Visit Land van Cuijk op 21 juni);
- tijdens het NK Maasheggenvlechten hebben de deelnemers een cheque van € 850,00 aangeboden aan de vrijwilligers van Slabox. Het is hun afdracht voor de verkochte producten in 2021. Volgens afspraak schenken zij jaarlijks 5% van de inkooprijs (exclusief BTW) van de verkochte Maasheggenproducten aan een organisatie die zich inzet voor behoud en versterking van het UNESCO-gebied De Maasheggen.

Ambassadeurs Maasheggen

trekker: programmamateam

In de afgelopen jaren zijn acht Maasheggenambassadeurs opgeleid.

De in het voorjaar van 2023 geplande terugkomdag is niet doorgegaan. Met de ambassadeurs wordt nog afgestemd of er behoefte is aan een terugkomdag en zo ja, of die nog in het najaar van 2023 plaatsvindt of pas in het voorjaar van 2024.

Vrienden van De Maasheggen

trekker: programmamateam

In het kader van de Internationale dag van de Biodiversiteit heeft het programmamateam op 22 mei een geslaagde bijeenkomst georganiseerd voor vrijwilligers en Vrienden van de Maasheggen. Naast presentaties van onderzoek dr. Kenneth Rijdsijk van de UvA en Jelle Abma van de Sovon was er een heerlijke proeverij van Maasheggenproducten. De ruim 60 gasten waren erg enthousiast over de invulling van de bijeenkomst.

Op dit moment zijn er 230 actieve Vrienden van de Maasheggen.

Betrekken van jongeren

trekker: programmamateam

Op basis van gesprekken met betrokken organisaties en deskresearch heeft een stagiaire een plan van aanpak gemaakt waarin concrete voorstellen worden gedaan voor het betrekken van kinderen in de leeftijd van 10 tot 14 jaar. Het programmamateam heeft dit opgepakt en een projectvoorstel geschreven. Via de Regiodeal is het benodigde budget inmiddels verkregen. Hiermee kan dit project in de 2^e helft van 2023 en de 1^e helft van 2024 daadwerkelijk vormgegeven worden.

Veldhekken en veldnamen

trekker: Staatsbosbeheer

In april is aan Rubicon Erfgoed de opdracht verleend om, waar mogelijk in samenwerking met lokale heemkundekringen en andere kenners van de regio, een inventarisatie te maken van de veldnamen in het gebied én de verhalen die daaraan verbonden zijn. Onderdeel van de opdracht is ook om te onderzoeken of er een belevingsroute langs de verschillende veldhekken kan worden gemaakt én of en hoe ook jongeren hierbij kunnen worden betrokken. Dat laatste kan mogelijk via een casus van Brabant Next, waarbij jongeren een dag op het provinciehuis samenkomen om een casus te beoordelen en te verrijken. Rubicon zit mogelijk dan in de designfase; aansluiting bij Brabant Next biedt de mogelijkheid om vanuit meer invalshoeken te kijken naar wat het beste eindresultaat zou kunnen zijn.

RECREATIE EN TOERISME

Promotie De Maasheggen

trekker: Visit Land van Cuijk

In samenwerking met destiniatiemarketingorganisatie Visit Land van Cuijk is/wordt ook in 2023 het UNESCO Maasheggengebied gepromoot bij zowel (potentiële) bezoekers van het Land van Cuijk als de eigen inwoners. Visit Land van Cuijk brengt voor De Maasheggen vooral fiets- en wandelroutes, de watersportmogelijkheden en evenementen en activiteiten onder de aandacht.

Visit Land van Cuijk maakt daarbij gebruik van offline (Vakantiekraant, Fiets & Wandelboekje, publicaties in landelijke en regionale media) en online (online vakantiebeurs, website, sociale media, Facebookcampagnes) middelen.

In de zomer van 2022 is Visit Land van Cuijk samen met Visit Noord-Limburg de campagne Maas in het Midden gestart. In deze onlinecampagne wordt de ligging van de gebieden aan de Maas geaccentueerd, met onder meer UNESCO-gebied De Maasheggen als blikvanger. Ter ondersteuning van de campagne is de website www.maasinhethetmidden.nl ingericht. De samenwerking is in 2023 gecontinueerd en uitgebreid.

Om een te grote drukte (op plekken) in De Maasheggen te voorkomen wordt, met behulp van een actueel en accuraat monitoringsysteem, gevolgd waar zich op welk moment veel bezoekers bevinden. Op basis van de monitoring worden, waar dat nodig is, maatregelen genomen om de bezoekersstroom in te dammen of beter te spreiden. Eind 2023 is het voor het eerst, sinds de

invoering van het systeem, mogelijk om vergelijkingen met voorgaande jaren te maken én daaruit conclusies te trekken.

Recreatieve toegangspoorten

Trekker: gemeente Land van Cuijk

Het is helaas niet gelukt om via het grensoverschrijdende project RegioClip extra subsidie beschikbaar te krijgen voor de aanleg van de uitkijktorens. Een andere nieuwe en relevante ontwikkeling is dat in het project Ruimte voor de Maas een uitkijkpunt is bij het voormalig Duits Lijntje in Oeffelt.

Om bovengenoemde redenen is besloten om niet verder te gaan met de plannen voor een uitkijktoren bij het Veerhuis om Oeffel. Immers, twee uitkijpunten op slechts enkele honderden meters van elkaar is wat teveel van het goede. Eerder is om andere redenen al besloten om ook de geplande uitkijktorens in St Agatha (klooster) en Sambeek (voormalige De Meerstoel) niet te realiseren.

Na de zomervakantie 2023 wordt een start gemaakt met de bouw van de uitkijktoren bij de Schutkooi in Vortum-Mullem.

Natuurpoort de Bungelaar

trekker: programmateam ism Visit Land van Cuijk

In 2023 wordt de Natuurpoort de Bungelaar geopend. Deze natuurpoort is gelegen aan de Kraaijenbergse Plassen in Beers. Zowel in het toeristisch informatiepunt (gevestigd in De Bungelaar) als op de natuurpoortborden wordt ook aandacht besteed aan wat er in De Maasheggen te beleven valt. De natuurpoortborden worden in augustus 2023 geplaatst.

NK Maasheggenvlechten

trekker: SlaBox

Op zondag 12 maart vond het 17de Nederlands Kampioenschap Maasheggenvlechten plaats in Oeffelt. Portaal de Vilt was ditmaal de plek waar de wedstrijd plaatsvond.

Tijdens deze editie streden 44 teams om de felbegeerde wisseltrofee. Meer dan 200 vlechters waren aan het kappen, zagen, snoeien en vlechten. Het Land van Cuijk was goed vertegenwoordigd, maar ook de studenten van de universiteit van Wageningen weten Oeffelt inmiddels ook te vinden. Met maar liefst zes teams namen zij deel aan dit kampioenschap.

Naast in de Maasheggenstijl werd er ook gevlochten in buitenlandse stijlen. Zo was er naast de Engelse stijl ook de Ierse, Welsh, Franse, en een Belgische stijl vertegenwoordigd. Vanuit Ierland was hun kampioen Clive Lyttle afgereisd naar Oeffelt om zijn vlechtkunsten te laten zien.

Organisator Stichting Landschapsbeheer Boxmeer had in de voorbereiding naar dit kampioenschap de samenwerking gezocht met manege Sprong Vooruit. Team Grutters (*zie foto*), bestaande uit Antoon Grutters, Paul Grutters, Henk Grutters en Piet Peters

uit Oeffelt, kreeg de beste beoordeling van de deskundige jury. De Toppers uit Vierlingsbeek bestaande uit Peter Stevens, Wim Geurts, Henny de Haas en Rinaldo Derks van de Ven werden tweede. Op de derde plaats eindigde het team Loerangel uit Boxmeer (Bert Guntlisbergen, Walter Claassen en Guido van Oorschot).

Zoals ieder jaar werd ook ditmaal een prijs uitgereikt voor de best uitgelopen meidoornhaag van het vorige kampioenschap uitgereikt. Het team Mit d'n stroom mit' uit Boxmeer (Wim van Lanen, Christel Roelofs, Maureen van Lanen) kreeg voor een jaar de Zilveren Halve Maan mee naar huis.

Het team van Marijn Schippers, Luke Schippers en Libby van den Besselaar van Behoud Groen Erfgoed Harmelen kregen de John French award voor het beste kapwerk op dit kampioenschap.

Ruiternetwerk

trekker: gemeente Land van Cuijk

In april is het nieuwe ruiternetwerk De Maasheggen-Overloon in gebruik genomen. Het nieuwe ruiternetwerk bestaat uit 120 kilometer aan paden, 122 trajecten en 60 knooppunten. Ruiters en menners kunnen via de routeplanner op www.routesinbrabant.nl een attractieve route uitzetten door het UNESCO-gebied De Maasheggen en de bosrijke omgeving van Overloon. Het netwerk sluit aan op het ruiters- en mennernetwerk van Noord-Limburg.

Naast het provinciale Routebureau Visit Brabant zijn bij de totstandkoming van dit nieuwe ruiternetwerk ook lokale ruiters, menners, maneges en andere organisaties betrokken. Zo is het netwerk afgestemd met natuurbeherende organisaties als Staatsbosbeheer en Brabants Landschap en is samen met lokale ruiters gekeken naar de minimaal gevraagde kwaliteit van een aantal deeltrajecten binnen het netwerk. Bij het ruiternetwerk is zoveel mogelijk de balans gezocht tussen aantrekkelijke paden voor ruiters en menners enerzijds, en natuurbehoud anderzijds.

GEZONDHEID

Vital zone

trekker: projectteam

Vanuit de Regiodeal is cofinanciering toegekend voor de uitwerking van een plan van aanpak voor het ontwikkelen van een 'vital zone' in De Maasheggen. In 2023 is gestart met de uitwerking van het plan van aanpak.

PROJECTEN 2023: ORGANISATIE

SAMENWERKING

Samenwerking Duits MAB-gebied

trekker: programmteam

In 2023 heeft het programmteam van Maasheggen UNESCO contact gehad met de collega's van het UNESCO Biosphärenreservat Flusslandschaft Elbe – Brandenburg. Afsproken is dat wij in de komende tijd intensiever ideeën en kennis willen uitwisselen. In oktober 2023 brengt een delegatie van Maasheggen UNESCO een bezoek gebracht aan Flusslandschaft Elbe – Brandenburg. Daar wordt ook de basis gelegd voor een later te ondertekende Memorandum of Understanding, waarin de afspraken over de samenwerking worden geconcretiseerd.

Samenwerking Vlaamse gebieden

trekker: programmteam

Het programmteam heeft in het eerste halfjaar van 2023 ook contact gehad met GrensPark Kempen-Broek, een regionaal landschap op de grens van Brabant en Vlaanderen, en De Wijers in Belgisch Limburg. Beide gebieden overwegen ook een UNESCO-status aan te vragen en waren

daarom geïnteresseerd in onze ervaringen.

Excursies en rondleidingen

trekker: programmamateam

Steeds vaker ontvangen wij aanvragen voor rondleidingen en/of excursies door het Maasheggengebied. Zo is het gebied bezocht door onder meer een delegatie van Regionaal Landschap De Lage Kempen en studenten van een universiteit in Wales.

Het programmamateam heeft voor toekomstige aanvragen een 'basispakket' samengesteld. In het basispakket zitten onder meer presentaties en de gegevens van relevante contactpersonen. In samenwerking met Staatsbosbeheer zijn/worden vaste routes voor de rondleidingen gemaakt. Daarnaast is een pool gevormd met medewerkers van de betrokken gebiedspartijen die op afroep kunnen worden ingezet voor het begeleiden van een rondleiding.

WETENSCHAPPELIJKE RAAD

Wetenschappelijke raad

trekker: projectteam

Het programmamateam doet in het najaar van 2023 een voorstel aan de stuurgroep over de toekomstige invulling van de 'wetenschappelijke ondersteuning' van het Maasheggen UNESCO-programma.

COMMUNICATIE & INFORMATIE

Website, nieuwsbrief en sociale media

trekker: programmamateam

Ook in 2023 worden de bestaande communicatiekanalen (website, sociale media, persberichten) benut om belangstellenden te informeren over relevante ontwikkelingen in De Maasheggen. De website www.maasheggenunesco.com is aantrekkelijker en overzichtelijker ingericht.